

D-01-26

Aan

Minister VWS

Deadline: ~~21 december~~
2023

nota

Bestuursrechtelijke premie wanbetalersregeling

TER BESLISSING

Directoraat Generaal
Langdurige Zorg
Directie Zorgverzekeringen
Team Beleid C

Opgesteld door

Datum

1 december 2023

Kenmerk

3733826-1057453-Z

Uw kenmerk

Zaaknummer

1057453

Bijlage(n)

2

1. Aanleiding

In uw brief¹ van 14 juni 2023 heeft u naar aanleiding van twee moties over de wanbetalersregeling aangegeven dat adviesbureau AEF onderzoek doet naar de effecten van de bestuursrechtelijke premie. U heeft toegezegd het rapport van dit onderzoek eind 2023 naar de Tweede Kamer te sturen.

2. Geadviseerd besluit

Ik adviseer u om de bijgevoegde brief en het rapport naar de Tweede Kamer te sturen. In deze brief geeft u aan dat het aan een volgend kabinet is om op basis van de beschreven feiten en onzekerheden eventuele beleidskeuzes te maken.

3. Kernpunten

- De conclusie is dat de onderzoekers inschatten dat de motiverende werking van opslag wordt overschat. De onderzoekers stellen dat voor de werking van de opslag aan een aantal randvoorwaarden moet worden voldaan, namelijk dat de burger voldoende bureaucratisch vaardig is, voldoende inkomen heeft, en er mogen niet zoveel schulden zijn dat een verhoging weinig verschil maakt in de totale situatie. Als niet aan deze voorwaarden wordt voldaan kan de opslag een netto negatief effect hebben (psychologisch en financieel).
- De onderzoekers stellen vast dat er veel gelijktijdige processen van invloed zijn of de betalingsachterstand wel wordt ingelopen. Het gaat dan bijvoorbeeld over het willen vertonen van normatief betaalgedrag, het stopzetten van de aanvullende verzekering of een bezoek van een deurwaarder. Deze gelijktijdige processen hebben net zo goed invloed op het betaalgedrag van individuen, maar staan los van de bestuursrechtelijke opslag. Daarmee is niet met zekerheid vast te stellen wat nu precies de instroom verlaagt en uitstroom verhoogt.
- In de brief concludeert u dat de wanbetalersregeling een aantal positieve effecten kent, namelijk dat verzekerden met een betalingsachterstand verzekerd blijven en dat waar mogelijk zorgpremie wordt geïnd. Maar er zijn ook bedenkingen bij het effect van de hoogte van de bestuursrechtelijke premie op het inlopen van betalingsachterstanden zorgpremie.
- Tegelijkertijd moet ervoor worden gewaakt dat de positieve ontwikkeling met betrekking tot het aantal verzekerden in de wanbetalersregeling wordt vastgehouden.

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2022–2023, 29 689, nr. 1199

Een volgend kabinet heeft de volgende opties ten aanzien van de opslag:

1. Handhaven op 120%
2. Verlagen naar 115% of 110% per 1 juli 2024 of 1 januari 2025
3. De opslag wordt verlaagd en per 2026 afgeschaft. Hiervoor wordt een wetswijziging Zvw t.b.v afschaffing van de opslag opgestart.

Datum

1 december 2023

Kenmerk

3733826-1057453-Z

4. Toelichting

a. Draagvlak politiek

Sinds de inwerkingtreding van de wanbetalersregeling in 2009 is de politieke (en media) aandacht in de loop der jaren verschoven van de onbetaalde premies naar de negatieve effecten van de opslag. Onder andere door het rapport 'Weten is nog geen doen' van de WRR (2017) is er een andere kijk gekomen op de zelfredzaamheid van burgers. De wanbetalersregeling beweegt mee met deze ontwikkeling en is sinds 2016 sterk aangepast.

b. Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie

Schuldhelpverleners, maar ook het CAK² en CJIB, stellen dat de motiverende werking van de opslag beperkt is, terwijl de negatieve effecten (psychologisch en financieel) er wel zijn. Zorgverzekeraars vrezen dat hun incassoactiviteiten minder effectief worden als de opslag wordt verlaagd. Een verlaging van de opslag zou daarom kunnen leiden tot meer wanbetalers en kan daarmee het solidariteitsbeginsel van het zorgstelsel ondermijnen.

c. Financiële en personele gevolgen

De verlaging van de opslag betekent per 5% verlaging circa € 12 mln lagere ontvangsten, waarvan € 9,25 mln voor het Zorgverzekeringsfonds (ontvangt 77%) en € 2,75 mln voor de VWS-begroting (ontvangt 23%). Elke verlaging van 5% vereist daarom € 2,75 mln aan structurele dekking.

d. Juridische aspecten haalbaarheid

In art. 18d, Zvw is opgenomen dat de bestuursrechtelijke premie zich bevindt binnen een bandbreedte van ten minste 110% en ten hoogste 130% van de gemiddelde nominale premie. Het percentage binnen deze bandbreedte wordt vastgelegd in de Regeling zorgverzekering.

e. Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)

SZW

f. Gevolgen administratieve lasten

nvt

g. Toezeggingen

Geen nieuwe toezeggingen.

h. Fraudetoets

nvt

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Tot personen herleidbare gegevens zijn onleesbaar gemaakt vanwege de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2022–2023, 26 448, nr. 693